

T.C.
SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
Sigorta Primleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 40071718/2069915/6072064

30/11/2015

Konu : 4/1-b kapsamındaki sigortalıların
tescil ve prim işlemlerinde yaşanan tereddütler

GENEL YAZI

Genel Müdürlüğümüze ulaşan yazılardan, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılara ilişkin tescil ve prim işlemlerinde bazı tereddütlerin yaşandığı anlaşılmıştır.

Bu bağlamda, tereddüte düşülen hususlar ve yapılacak işlemler aşağıda maddeler halinde açıklanmıştır.

1- 01/10/2008 ve sonraki tarihlerde yapılan tevkifat kesintilerine istinaden hatalı yapılan tescil işlemleri ile ilgili yapılacak işlemler

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 7 nci maddesinde, tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanların sigortalılıklarının tarımsal faaliyetlerinin kanunla kurulu ilgili meslek kuruluşlarınca veya kendilerince bir yıl içinde bildirilmesi halinde ziraat odasına kaydedildiği tarihten, bu süre içinde bildirilmemesi halinde ise bildirim Kuruma yapıldığı tarihten başlatılacağı öngörülmüştür.

Ancak Genel Müdürlüğümüze ulaşan yazılardan, 01/10/2008 tarihinden sonraki sürelerde 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin (b) bendinin (4) numaralı alt bendi kapsamında sigortalı olmayan kişiler adına yersiz tevkifat kesintisi yapıldığı, yersiz yapılan bu kesinti tutarlarının ilgililere iade edilmesi gerektiği halde, bazı ünitelerimizce bu kesintilere istinaden Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi kapsamında sigortalılıklarının başlatılarak kesinti tutarlarının prim borçlarına mahsup edildiği, ayrıca bu kişilerin bazılarının yapılan tescile istinaden takip eden aylarda tahakkuk eden primlerini de ödedikleri ve Kurumumuzca sunulan sağlık hizmetlerinden de faydalandıkları tespit edilmiştir.

2013/11 sayılı Genelgede;

- 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendine tabi olanların ilk tescil ve yeniden sigortalılıklarının bağlı oldukları ziraat odalarınca, ziraat odalarının bulunmadığı yerlerde ise tarım il/ilçe müdürlüklerince veya kendilerince bir yıl içinde bildirilmesi halinde odaya kaydedildikleri tarihten, bu süre içinde bildirilmemesi halinde ise bildirim Kuruma yapıldığı tarihten itibaren başlatılacağı,

- 01/10/2008 tarihinden sonraki sürelerde tevkifat kesintisine istinaden 4/1-b kapsamında tarım sigortası tescil işleminin yapılmayacağı,

Açıklanmıştır.

01/10/2008 tarihinden sonraki sürelerde sattıkları ürün bedellerinden tevkifat kesintisi yapılan kişilerin; Kanununun 7 nci maddesinde belirtilen süre ve şekilde ziraat odasına veya tarım il/ilçe müdürlüklerine kayıt yaptırdıklarının tespit edilmesi durumunda 4/1-b kapsamındaki sigortalı tescil işlemleri ilgili tarihlere göre güncellenecek, bu kişilerin ziraat odasına veya tarım il/ilçe müdürlüklerine kayıt yaptırmadıkları tespit edilir ise 4/1-b kapsamındaki tescil işlemleri iptal edilecektir.

5510 sayılı Kanununun Geçici 12 nci maddesinde öngörülen geçiş süresi 01/01/2012 tarihinde sona ermiş ve Kanununun 92 nci maddesi uyarınca ülkemizde yaşayan ve herhangi bir sosyal güvencesi bulunmayanlar bu tarihten itibaren genel sağlık sigortası kapsamına alınmıştır.

Dolayısıyla 01/01/2012 tarihinden itibaren herhangi bir sosyal güvencesi olmayanlar ile genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi statüsünde olmayanlar 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortası kapsamına alınmıştır.

01/10/2008 tarihinden sonraki kesintiler nedeniyle tevkifata istinaden sehven tescil edilen ve 4/1-b kapsamındaki sigortalılığı iptal edilen kişilerin, başka bir kapsamda genel sağlık sigortalısı yada genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi kapsamında olmadığı tespit edilmesi halinde bu kişilerin 5510 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı olarak tescilinin yapılarak gelir testine yönlendirilmesi gerekmektedir.

- 01/10/2008 ila 31/12/2011 tarihleri arasında genel sağlık sigortası zorunlu sigortalılık kapsamında olmadığından; iptal edilen 4/1-b kapsamındaki sigortasından dolayı provizyon alanların 60/g kapsamındaki genel sağlık sigortası tescil başlangıç tarihi kendileri yada bakmakla yükümlü olduğu kişilerin bu tarihler arasında sağlık hizmet sunucularına başvurduğu ilk tarih olacaktır.

- 01/01/2012 tarihine kadar kendileri yada bakmakla yükümlü olduğu kişiler iptal edilen 4/1-b kapsamında sağlık provizyonu almamış ise bu durumdaki genel sağlık sigortalılarının tescil başlangıç tarihinin 01/01/2012 olması gerekmektedir.

Tescil işlemleri ziraat odalarınca, ziraat odalarının bulunmadığı yerlerde ise tarım il/ilçe müdürlüklerince kaydedildikleri tarihe göre güncellenen kişiler adına yersiz yapılan kesinti tutarları ile bu kişiler tarafından yersiz yapılan ödemeler Kanunun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine istinaden genel sağlık sigortası prim borçlarına mahsup edilecektir. Eğer bu kişilerin 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi kapsamında da sigortalı olması gereken dönemler varsa genel sağlık sigortasına aktarılan tutardan artan kısım bu sigortalılık statüsünden dolayı tahakkuk eden prim borçlarına mahsup edilecektir. Bu kişilerin gelir testi sonucunda 60/c-1 (Yeşilkart) kapsamında olduklarının tespit edilmesi halinde ise yersiz yapılan kesinti tutarları; varsa bu kişilerin Kuruma olan diğer borçlarına mahsup edilecek, yoksa talepleri halinde Kanunun 89 uncu maddesine istinaden ilgililere iade edilecektir.

2-Sigortalılıkları 5510 sayılı Kanunun Geçici 63 üncü maddesi uyarınca durdurulan sigortalıların 01/05/2015 ila 31/07/2015 tarihleri arasında yapmış oldukları ödemelerin mahsubu

5510 sayılı Kanunun Geçici 63 üncü maddesi uyarınca, kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlarla tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlardan, Kuruma kayıt ve tescilleri yapıldığı hâlde, 30/04/2015 tarihi itibarıyla 12 ay ve daha fazla süreye ilişkin prim borcu bulunanların, bu sürele ilişkin prim borçlarını, 31/07/2015 tarihine kadar ödememeleri veya ilgili kanunları uyarınca yapılandırılmaları hâlinde, prim ödemesi bulunan sigortalıların daha önce ödedikleri primlerin tam olarak karşıladığı ayın sonu itibarıyla, prim ödemesi bulunmayan sigortalıların ise tescil tarihi itibarıyla sigortalılığı durdurulmuştur. Ayrıca sigortalılıkları durdurulanlardan 01/05/2015 tarihi itibarıyla 4/1-b kapsamındaki çalışmalarını devam edenlerin sigortalılıkları 01/05/2015 tarihi itibarıyla yeniden başlatılmıştır.

Diğer taraftan, Geçici 63 üncü madde kapsamına giren borçlulara bu borçlarını ödemek için üç aylık bir süre verilmiş olup, sözkonusu üç aylık süre içinde yapılan ödemeler 4/1-b kapsamındaki sigortalılık;

- 01/05/2015 tarihinden sonra da devam ediyor ise öncelikle cari ay prim borcuna, artan kısmı en eski dönem borcuna,

-01/05/2015 tarihinden sonra devam etmiyorsa en eski dönem borcuna, mahsup edilmiştir.

Hal böyle olmakla birlikte, Geçici 63 üncü maddede öngörülen sözkonusu üç aylık sürenin bitiminin ardından, 4/1-b kapsamındaki sigortalılıkları 30/04/2015 sonrasında da devam eden sigortalıların, 30/04/2015 tarihinden önceki sürelerde 12 aydan fazla borçlarının bulunduğu anlaşılması halinde, 64 sanal terk kodunun 63 terk koduna dönüştürülmesi işlemleri sırasında

01/05/2015 ile 31/07/2015 tarihleri arasında yapılan tüm ödemeler bu defa cari dönemlerden alınarak sistem tarafından en eski dönem borçlarına otomatik olarak mahsup edilmiştir.

Genel Müdürlüğümüze ulaşan bilgilerden, sigortalılıkları 12 ay ve daha fazla süreye ilişkin prim borçları nedeniyle durdurulan ve 4/1-b kapsamındaki sigortalılıkları 30/04/2015 sonrasında da devam eden bazı sigortalıların 01/05/2015 ile 31/07/2015 tarihleri arasında yaptıkları ödemelerin gerçekte bu aylara ilişkin olarak ödendiği, ancak Kurumumuzca yapılan mahsup işleminin mağduriyetlerine neden olduğu, bu nedenle 01/05/2015 ile 31/07/2015 tarihleri arasında yapmış oldukları ödemelerin geçmiş dönemlere aktarılmayarak, cari dönemlerde bırakılmasını istedikleri anlaşılmıştır.

Bu bağlamda, Geçici 63 üncü madde uyarınca sigortalılıkları tescil tarihi itibarıyla veya en son prim ödedikleri tarihi itibarıyla durdurulmuş olan ve 4/1-b kapsamındaki sigortalılıkları 01/05/2015 tarihinden sonra da devam eden sigortalılar tarafından, 01/05/2015 ile 31/07/2015 tarihleri arasında yapılan ödemelerin 01/05/2015 ve sonrasındaki prim borçlarına mahsup edilmesinin talep edilmesi halinde;

- 63 terkin geri alınması (63 terkin silindikten sonra önceki terk ve YS kayıtlarının girilmesi),
- 01/05/2015 tarihinden sonraki sürelerle ilişkin tahakkuk etmiş ve ödenmiş primlerin pasif koda alınması,
- 63 terkin sisteme girilmesi,
- Pasif koda bulunan ödemelerin "1" ödeme koduna alınması,
- "1" ödeme koduna alınan tutarların 01/05/2015 tarihinden sonraki sürelerle ilişkin prim borçlarına mahsup edilmesi, sağlanacaktır.

3- Farklı zamanlarda Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin hem (1), (2) veya (3) nolu alt bentleri kapsamında, hem de (4) nolu alt bendi kapsamında tescil edilmiş kişilerin bir statüdeki fazla ödemelerinin diğer statüdeki prim borçlarına mahsubu

Bilindiği üzere 5510 sayılı Kanun uyarınca, aynı kişinin farklı zamanlarda 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin hem (1), (2) veya (3) nolu alt bentleri kapsamında, hem de (4) nolu alt bendi kapsamında tescili mümkün bulunmaktadır.

Bu şekilde 4/1-b kapsamında iki farklı statüde tescil işlemi yapılmış olan kişilerin bir statüden dolayı fazla ödemesi, diğer statüden ise prim borcu olabilmektedir.

Bu bağlamda, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin hem (1), (2) veya (3) nolu alt bentleri kapsamında, hem de (4) nolu alt bendi kapsamında tescili bulunan kişilerin, (1), (2) veya (3) nolu alt bentler kapsamındaki statüden dolayı fazla ödemesi, (4) nolu alt bent kapsamındaki statüden dolayı prim borcu olması halinde veya (4) nolu alt bent kapsamındaki statüden fazla ödemesi (1), (2) veya (3) nolu alt bentler kapsamındaki statüden dolayı prim borcunun bulunması halinde, fazla ödemeler diğer statülerden kaynaklanan prim borçlarına aktarılacaktır.

Diğer taraftan, 4/1-b kapsamındaki bir statüden dolayı fazla ödemesi bulunan kişilerin diğer statüdeki sigortalılıklarının, ödenmemiş prim borçları nedeniyle Geçici 63 üncü madde uyarınca durdurulmuş olması halinde, fazla ödeme, Geçici 63 üncü madde uyarınca durdurulan sigortalılık yeniden aktif hale getirildikten sonra diğer statüdeki prim borçlarına aktarılacak, ardından 30/04/2015 tarihi itibarıyla oniki ay veya üzerinde borcun bulunması halinde sigortalılık en son prim ödemesinin bulunduğu ayın sonu itibarıyla Geçici 63 üncü maddeye göre yeniden durdurulacaktır.

4- Tevkifat kesintisine konu tarhaları kesintinin yapıldığı tarihten önce zilyedine geçtiği halde veraset ilanı, kesinti sonrasında çıkartılmış kişilerin sigortalılıkları

Tevkifat kesintisine istinaden başlatılan 4/1-b kapsamındaki sigortalılığın tapu kayıtlarına istinaden ne şekilde devam ettirileceği 10/08/2015 tarihli ve 4137197 sayılı genel yazıda

açıklanmıştır.

Sözkonusu genel yazıda, tevkifatın yapıldığı tarihte sattığı ürünü elde ettiği alana ilişkin tapu tescili bulunmayanların, tevkifat kesintisinin yapıldığı tarihten önce veraset ilamı alınmış olması şartıyla zilyedinde bulunan tarlaların tapu tescil kayıtlarını tevkifat kesintisinin yapıldığı tarihten sonra yaptırılmaları halinde bu kayıtlara itibar edileceği ve sigortalılıkları devam ettirileceği açıklanmıştır.

Bu bağlamda, tevkifat kesintisine konu tarlalar kesintinin yapıldığı tarihten önce zilyedine geçtiği halde, veraset ilamı kesinti sonrasında çıkartılmış kişilerin sigortalılıkları da tapu tescil kayıtlarını yaptırılmaları halinde devam ettirilecektir.

Örneğin, tevkifat kesintisine konu tarlaların zilyetliği 17/05/1998 tarihinde kendisine geçen (A) sigortalısı adına 10/06/1998 tarihinde tevkifat kesintisi yapıldığı varsayıldığında,

- Tevkifat kesintisi yapıldığına dair belgelerle birlikte Kurumumuza başvurusu
- Veraset ilamının alınmış ve tapu tescil işlemlerinin yapılmış olması kaydıyla 01/07/1998 tarihi itibarıyla başlatılan sigortalılığı devam ettirilecektir.

5-Hizmet çakışmalarında 4/1-a kapsamındaki sigortalılık statüsünden 4/1-b kapsamındaki sigortalılık statüsüne yapılacak prim transferi

Bilindiği üzere, 5510 sayılı Kanununun 53 üncü maddesi uyarınca, çakışan hizmet süresi içinde 4/1-a kapsamındaki hizmetlerin geçersiz, 4/1-b kapsamındaki hizmetlerin geçerli olması halinde, 4/a kapsamında ödenen sigortalı hissesine isabet eden paraların 4/1-b kapsamındaki prim borçlarına aktarılması gerekmekte olup, sözkonusu işlemler MOSİP sistemi üzerinden hazırlanan program vasıtasıyla yapılmaktadır.

Konuyla ilgili olarak 2014/28 sayılı Genelgede,

- Çakışan dönemde (4/1-a) kapsamında ödenen primlerin sigortalı hissesinin aynı döneme karşılık (4/1-b) kapsamındaki prim borcundan fazla olması halinde yeteri kadar sigortalı hissesinin ilgili dönem borcuna aktarılacağı,

- Çakışan dönemde (4/1-a) kapsamında ödenen primlerin aynı dönemdeki (4/1-b) borcuna aktarılmasının ardından, (4/1-a) kapsamında artan tutarın kalması halinde, artan tutarın (4/1-b) kapsamındaki en eski prim borcuna aktarılacağı,

Açıklanmıştır.

Ancak, bahse konu programlar vasıtasıyla yapılan işlemler sırasında, 4/1-a kapsamında ödenen sigortalı hissesine isabet eden paralar, 4/1-b kapsamındaki borcun olup olmadığı veya olmakla birlikte aktarılan paradan fazla olup olmadığına bakılmaksızın aktarılmakta idi.

Sözkonusu program üzerinde yapılan değişikliklerle birlikte;

-Aktarım işleminin yapılacağı tarihte (işlem tarihinde) 4/1-b kapsamında yasal ödeme süresi geçmiş bir borcun bulunmaması halinde, 4/1-a kapsamında yersiz ödenen sigortalı hissesine isabet eden paraların Güvence sistemine değil, MOSİP emanet hesaplara aktarılması sağlanmıştır. Dolayısıyla işlem tarihi itibarıyla 4/1-b tarafında herhangi bir borç bulunmadığı takdirde MOSİP emanet hesaplara giden paraların iade işlemleri 5510 sayılı Kanununun 89 uncu maddesi ve 2014/28 sayılı Genelge doğrultusunda Prim Tahakkuk ve Tahsilat Servisince yapılacaktır.

-Aktarım işleminin yapılacağı tarih itibarıyla 4/1-b kapsamında bir borç bulunması halinde sistem tarafından 4/1-a kapsamında yersiz ödenen sigortalı hissesine isabet eden paraların yeteri kadar kısmı değil tamamı Güvence sistemine aktarılmaktadır. Bu bağlamda, çakışma nedeniyle 4/1-a dan 4/1-b ye yapılacak prim transferinin ardından, Güvence sisteminde fazla ödeme olduğu takdirde, fazla ödeme Sigortalı Tescil ve Hizmet Servislerince sigortalıya iade edilecektir.

18/05/2015 tarihli ve 2625622 sayılı Genel yazı, yayımı tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırılmıştır.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Ahmet AÇIKGÖZ
Genel Müdür